

“...als je tot een gediscrimineerde groep behoort dan krijg je het flink voor je kiezen. Maar juist doordat je het flink voor je kiezen krijgt word je gedwongen om over de dingen na te denken en kan je niet zomaar van de wieg tot het graf het leven aan je voorbij laten gaan.”

- Benno Premsele

Queering the Archive heeft mij aan het denken gezet over niet-heteroseksualiteit binnen onze samenleving. Aanvankelijk was ik van mening dat het onderwerp juist zo min mogelijk besproken moest worden. Als queer vind ik mijn geaardheid hetzelfde over mij als persoon zeggen als mijn blonde haar of mijn grote neus: niets inhoudelijks en daarom zinloos om te bespreken. In mijn ogen was het blijven bespreken van het onderwerp juist een teken dat het nog steeds niet ‘normaal’ is. Pas nadat ik mij voor mijn onderzoek voor Queering the Archive verdiepte in de personen die op de bres zijn gesprongen voor emancipatie van niet-heteroseksuelen, las over spraakmakende gebeurtenissen die niet-heteroseksuelen in de spotlight zette en ook las over verregaande discriminatie van niet-hetero’s door de eeuwen heen, realiseerde ik me dat het een onderwerp is waar ik me als niet-heteroseksueel niet afzijdig van kan houden. De informatie die ik kreeg wil ik delen met mensen en ik wilde in gesprek gaan over het onderwerp. Anno 2016 is onze niet-heteroseksuele emancipatiestrijd namelijk nog niet gestreden. Queering the Archive laat zien welke obstakels overwonnen moeten worden, maar tevens draagt Queering the Archive bij aan onze emancipatiestrijd.

Wanneer je een archief wil queeren stuit je vrij vlot op een probleem. Binnen het Stadsarchief is het vrij duidelijk welke stukken als ‘queer’ aan te merken zijn. Echter is het openbaar maken van stukken vaak lastig. De Wet Bescherming Persoonsgegevens (Wbp) kan het verbieden, daar er informatie in staat over de (vermoedelijke) seksuele geaardheid van mensen. Dit betekent bijvoorbeeld dat het Archief van de Beoordelingscommissie Zedelijk Gedrag Gemeentepersoneel Periode 1942 – 1959 niet openbaar gemaakt mag worden. Tussen de ex-prostituees, vrouwenmishandelaars en mensen met een fout politiek verleden staan ook enige homofielen. Het is niet bekend of de genoemde personen nog in leven zijn en het is daarom tegen de wet om het archief openbaar te maken. Gelukkig zien wij homoseksualiteit tegenwoordig niet meer als een misdaad, maar blijkbaar nog wel als iets waarvoor je je moet schamen.

De Wbp is er om de privacy van burgers te beschermen. In artikel 16 van de Wbp staat te lezen:

“De verwerking van persoonsgegevens betreffende iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven, alsmede persoonsgegevens betreffende het lidmaatschap van een vakvereniging is verboden behoudens het bepaalde in deze paragraaf. Hetzelfde geldt voor strafrechtelijke persoonsgegevens en persoonsgegevens over onrechtmatig of hinderlijk gedrag in verband met een opgelegd verbod naar aanleiding van dat gedrag.”

Het is opmerkelijk dat er in de artikelen 17 tot en met 22 uitzonderingen op het verbod worden genoemd met betrekking tot het verwerken van persoonsgegevens betreffende iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid en het lidmaatschap van vakvereniging. Alleen op het verwerken van informatie met betrekking tot iemands seksuele leven bestaat geen uitzondering. Het seksuele leven, en daarmee dus ook niet-heteroseksualiteit, is iets wat privé moet blijven. Met andere woorden, iets wat not-done is om te bespreken. Slechts in artikel 23, lid 2 is een algemene uitzondering op artikel 16 opgenomen:

“Het verbod om persoonsgegevens als bedoeld in artikel 16, te verwerken ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of statistiek is niet van toepassing voor zover:

- a. het onderzoek een algemeen belang dient,*
- b. de verwerking voor het betreffende onderzoek of de betreffende statistiek noodzakelijk is,*
- c. het vragen van uitdrukkelijke toestemming onmogelijk blijkt of een onevenredige inspanning kost en*
- d. bij de uitvoering is voorzien in zodanige waarborgen dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad.*

Ik heb vooral moeite met lid 2.d. Het bevestigt namelijk dat het kenbaar maken van iemands geaardheid de persoonlijke levenssfeer onevenredig kan schaden. Als openlijk homoseksueel raakt mij dit persoonlijk. Niet omdat ik de wetgeving discriminerend vind, maar omdat hetgeen er staat waar is. Pas als niet-heteroseksualiteit wordt

genormaliseerd kunnen we van dit denkbeeld afkomen.

Niet-heteroseksualiteit is nog steeds een controversieel onderwerp. In 1964 maakte Achter het Nieuws een reportage over het COC en was Benno Premesla de eerste die openlijk op televisie uitkwam voor zijn geaardheid. Mensen spraken erover en het onderwerp stond in de spotlight. Er waren homo's die hier helemaal niet blij mee waren. Ze waren niet geheel open over hun geaardheid en voelden de plotselinge openheid als een bedreiging. Deze tendens bestaat meer dan vijftig jaar later nog steeds. Aan de ene kant is er de dubbele moraal vanuit (een deel van) de samenleving. Homo's mogen er zijn, zolang ze maar 'normaal' doen en niet teveel de aandacht op zich vestigen. Aan de andere kant zijn er de niet-heteroseksuelen die dan wel niet hetero zijn, maar 'wel gewoon normaal doen'. Het stereotype beeld van een homoseksueel als een soort Kim Kardashian in mannenvorm is zelfs onder homo's nog aan de orde van de dag, getuigen de krampachtige zelfomschrijvingen van homo's als 'straight acting' en 'niet verwijfd'. Alsof ze zeggen 'Ik val wel op mannen, maar ik ben geen homo'. Dit stereotype is mede geschetst door het eenzijdige beeld dat mensen hebben van een initiatief als de Gay Pride. Maar ook doordat homoseksuelen op televisie vaak worden afgeschilderd als reïncarnaties en het idee dat de gay-uitgaanscultuur pertinent een extravagante uitgaanscultuur is waar alles kan en alles mag. En dan laat ik hierbij de stereotypen van de andere niet-heteroseksuelen nog buiten beschouwing.

Toen ik in mijn pubertijd werd geconfronteerd met mijn eigen homoseksualiteit probeerde ik het zoveel mogelijk weg te stoppen. Ik zou nu niet meer kunnen zeggen waarom, maar mezelf profileren als homoseksueel voelde destijds ondenkbaar. Uiteindelijk realiseerde ik me dat liegen tegen mijzelf niet werkt en kwam ik op 21 mei 2014 uit de kast. Tegen mijn verwachting in veranderde er vrij weinig in mijn leven behalve dat ik gelukkig steeds meer en meer mezelf kon en durfde te zijn. Het feit dat ik het zo lang niet heb aangedurfd om uit de kast te komen zegt in mijn ogen veel over emancipatie van niet-heteroseksuelen. Het feit dat uit de kast komen nog een begrip is trouwens ook. Ik kan me dus heel goed indenken dat geaardheid iets is wat in een verdomhoekje staat. Zolang het niet 'normaal' is, zijn er mensen die zich ervoor schamen. Met een verstomming van het maatschappelijke gesprek over emancipatie van

niet-heteroseksualiteit en geen duidelijk vervolg in de emancipatiestrijd vraag ik me af hoe wij niet-heteroseksuelen de toekomst tegenmoed treden.

De emancipatie van niet-hetero's moet zorgen voor eenzelfde behandeling van hetero's en niet-hetero's binnen de samenleving. Daarbij stellen we de behandeling van hetero's als de norm en verlangen niet-hetero's eenzelfde behandeling te krijgen. Evenementen als de Gay Pride hebben de awareness binnen de samenleving van de niet-heteroseksueel gestimuleerd. Voorlichting op scholen draagt bij aan het van jongs aan introduceren van kennis over het onderwerp. Non-conformistische niet-heteroseksualiteit moet zo gaan passen in de norm, want alleen dan kunnen we spreken van een geslaagde emancipatie. Heel simpel gezegd moet het beeld gekweekt worden dat niet-heteroseksuelen gewone mensen zijn.

In mijn ogen speelt Queering the Archive een belangrijke rol bij de normalisering van niet-heteroseksualiteit. Het draagt bij aan het doen verdwijnen van stereotypen en een diepere vorm van awareness kweken. Het gaat verder dan de zo dankbaar gekweekte awareness waar bijvoorbeeld de Gay-Pride voor gezorgd heeft. Het gaat om een awareness op een intellectueel vlak. Queering the Archive geeft de mogelijkheid je te verdiepen in de geschiedenis van de emancipatiebewegingen, door niet-heteroseksualiteit te vinden in onverwachte hoeken en om te leren over de moedige personen die zich niet weg lieten zetten door de maatschappij en gestreden hebben voor hun rechten. Mij is deze ervaring ten deel gevallen door het onderzoek dat ik gedaan heb binnen het Stadsarchief en voor mij was het een eyeopener. Ik realiseerde me wat er gedaan is voor mij om te kunnen zijn wie ik ben. Ik realiseerde me dat ik mijn vrijheid te danken heb aan mensen die zich kwetsbaar durfden op te stellen en dat soms duur hebben moeten bekopen. En zoals ik al eerder zei, zag ik in dat het een onderwerp is wat juist heel veel besproken moet worden. We zijn al zover te komen, maar hebben nog een hele weg te gaan.

Door Queering the Archive kom je tot die simpele conclusie dat de 'queeren' in het archief boven alles mens zijn, die op hun eigen wijze probeerden te slagen in het leven. Het geeft een kijkje achter het stempel 'queer'. Misschien klinkt het ietwat oubollig en idealistisch, maar Queering the Archive kan zorgen voor de verbroedering tussen niet-heteroseksuelen en heteroseksuelen. En zo werken we samen aan de normalisering van

niet-heteroseksualiteit, zodat we in de toekomst geen Queering the Archive hoeven te organiseren en we wellicht zelfs van de stempels hetero en niet-hetero af komen.